

«ԱՐԵՒԵԼՔ»

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՏ, ԴԱԼՄԹԻՄ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ	
Գ. ՊՈՒՆՆԵՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԻԿԱՆ	60
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	45
ԳԵԱՒԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԻԿԱՆ	105
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	60
ՕՅԱՐ ԵՐԿՐԵՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԻԿԱՆ	85
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	30
ԽՈՒՍԱՐՈՒ ԵՄԻՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ	

10 ΦΥ

১১৩৫১৩

ԱՂԱՅԻՆ, ԳՈՒԼԱՄ, ԷՆ ՔՈՒՄԵՐԿԱՆՆԵՐ

10 PARAS

מאמרו

ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐ ԷՆ ԽՈՆԱԿԱԳՈՐԾԵՐԸ

Մարտի 27-ին էլ վեր այս տեղ կը զբա-
նաժող, Գաղութաբնակարար հրամաններն հա-
մաժայն Առաջնորդարարին դարձրի գլուխ
գլուխաւոր պալատականութիւնն է միմիւր
Ժողով Խորհուրդը, որուն անդամներէն
մէկ քանին՝ վարժարանի Հոգաբարձուն
կամ Առաւմ. Խորհուրդին դեր ալ կը կա-
ռարանն Որպէս իր Թերթիմուցութեան
տեղի տուած չլլում, կը օտարութիւն յա-
նելու թէ կրօն. Ժողովը զայնութիւնն չէ
տեսնուած և դիւրին ալ չէր զայնութիւն
տեսնուել, ըստ որում զառաքել ըստանալ
յուսին և դիւրինն երկու ըստանալ
բերել որոշուած և... Բաղադ. Ժողովին
եօթը անդամներն միմյան երեքը ներկայ
եղ(ին), որով մեծամասնութիւնն չին կա-
մար Ժողովը զառաքելուն։ Տեսնու. Խոր-
հուրդին պալատին կը կառարել եղբ Բա-
ղադ. Ժողովը, եթէ մեծամասնութիւն
զայապեր... Սուսում և Դաստաւ. Խոր-
հուրդներուն պէջն չէ տեսնուած(ին), ինչ-
պէս նստ. Ազգաստանում յանձնաժողովը
Տրամաբանական արդար զառաքելութեամբ
ար պալատականութիւնը դարձնել հետագ
թիւնն է, երբ զայն չկա՞ պալատականութիւն
ինչն դաժգ. և... Ներքինին չնկատման
յանձնաժողով մը կայ, բայց չնկատմինը
Խողովան է Ժամանակն մը էլ վեր...
Բաղադնականութեան տանկարարն Խորհա-
նքին կողմէ հրախիսեցելով մանկապար-
տեղէն հանդէսին, որ տեղի պիտի ունենար
յունիս 1. Հանդիսարանին կրթական, ցե-
րեկական Ժամը մինչ Նիկիւսն հան բաղ-
նականութիւնը աղքէն երկուսն էր հա-
ղիստարարին մէջ. վարժարանին որո-
շը զարդարանալով էր Թանկագին զոր
զարմով, բազմութիւն Օսմ. Խորհուրդով,
մանկապարտէղի ձեւադրութիւն Թիլիջի քան-
տանքներով և հրաւանմանով, Ժամանկներուն
բաժնետէլիք չաճարեկաւ և հանդիսա-
կաններուն բաշխուելիք կնիք ծողկիւն
քով. հանդիսարանին ձակարդ դեմադրուած
էր Կայս. «Թուրքիայ» խիտաճիւղ չլլա-
նակով, Եւ ձեռնդէր սկսաւ Համդուրէ
Խողովը, որ անկիրարուցող յոռեկայր
Մանկապարտէղի տանքը, որոնք երեք
կողմէր էր բաժնետէլին՝ «Խողովը, Կոմիտէ
և Մողդկին», հետպնեւե ձեռնա իրենց ուսում
մարդանով, ճառարին խողովը, մենա-
խառնութիւնը, արամախառնութիւնը և ար-
ձակ կամ աստուան որ արամախառնութիւնները
կառարել խիտ լալող կերպով, և ընդ-
հանար հանդիսականները դրսեւարու և
Ժամաբանութիւններ խելով ըստ պա-
լատին. այս Ժամանկներուն կողմէ Խողովին
կերպով կառարուած դերերուն մասին ար-
ժանի էր շնորհաբարու և չնորհաբարու
թիւն յայտնելու Օր. Աղաւախ Դիպիմա-
նանին (վարիկ մանկապարտէղի) և իր
օժանդակ միւլա Խոր օրիորդներուն։ Նուա-
գալուսեւր կողմուած էր երեք ճալա-
վար ընթերցանաւոր երիտասարդներն
Կոյնլէնեան, Մուստաֆան և Խանպէկեան
էքմեքէ, ընկերակցութեամբ ողանկա-
ւար Տիլիք Գաղտեսին, որոնք մանկա-
պարտէղի հանդէպը նաւագահանդէպ մը
կը վերանշին իբր կնիքիմուս նաւագահած
խառնական կոտորեւով։

անդիտակներէ տրուած նպաստ նուերէ
հետք հէր, հանդիսականաց ներկայութե
թիւը, ցաւաւեան ճոյն դարձակի վրայ,
այն կողմէն տարզ ներկայութեան թէ
մէկ պահուծ նպաստ ընդօրինող անձաւու
բաժիններէ՝ կամ իրարմ եւ կամ ժողո
վարեան վստահութիւնը չնն գործիքն
ներկայութեան զերեւելով մէկ ճճշխմ
Գրգռչ զերե զատարաց եւ գլխորկուող
տիկիններու զթաւանն արծաւեացող տղա
նակի արարող հեռի եր վայրկե արար
ել ըլլալէ։ Հնարեաբանին ճնշչ զմէք
գրուած եր թիկնութաւ եւ առաջնորդին
համար. վրան նստած եր ութը կամ ինը
տարալ պատածի մը, ըստ ին՝ ձեկին յար
մար կ'ըլլար թէ մըն ութսօրի վրայ գոր
դարած մէք զըրուած ըլլաւ, ջրաի որ Աբը
նազան Հայրը ինը եկան։ Ուսուցչիւնեքն
նորն պատու զեր եւ պտառն շունջող
ներ՝ հանդիտարանով վայր չգտնած ինչ
ը կ'ենային, թալ. Սորբչոյ զանձանեան
Տիգրան էն, Փշաւանեան կորդաց երեք
զարթարանաց առեղեկագիրը, որ պտառիկ
զերեթով զըրածն առանձինքն առաւոր
թուղթիւնքն ինչըղանային, լինիցթոյ, թնա
կան էն, զորքնը ինչքանիք ժամ առաջ
աւարտեալ, կը չնչուտեմ, ջուր փուս
թալանի կուտ, թոյն անկնիքի հանդի
սանքներն շատեր կը յօշոտնիլ մեծ ա
յարթակով եւ աւլվով. մէկ մօտը կը մտա
ւորը, միւրը՝ կուրթըր անկած, արածակ
ները հորիշոտնիլ ցտած աւ բուռեղ աղ
ման, կ'երծապտ, ճնշչ պտառիքանքով
եկեկեկնիլ եւ, որ կը կարած առանձինքն
մեծագոծ դերձանները՝ աւղանալիկ զա
շերտ թէրեւ էն։ Մօրը ինչ փորձիւն
տառնը ինչ կըր Մանկապարտիկի հան
դէսին մէկ երեք վարժարանաց առեղեկա
գիրը կը կարգեցար, ապէ ինչուրճիկ
որ վերը վստահութիւնը վարժարանաց
հանդիտին մէկ ալ պտեւ է որ թաղակա
նութեան վարած եւ վարիւրը պտառնիւն
առեղեկագիրը կարդացուի։

Արդէն ժամը տասնմեկ հասած էր.
հանդիտին մօտ վարիչը տեսաւ կարգ
ըստ էնի. Պօռիկեան՝ խոնկած կ'ե
րեսէր (հանդիտակներն որ անշուշտ տ
իրմէ նուալ). կարծ կերպով շնորհակա
նութեան յայտնուեալ ներկայ թաղակա
նութեան, ապհիկներուն ծնողաց եւ ե
րօշտակակ խմբին եւ հանդերը վերջու
տեքն հուլիսեանց աւ ամին որ փեւթաց
ղունէ դարս նետանելով յանչ առնելու։

Մանկեան թաղեկագրին դատարա
նին փախտներն եւ բարձրակին զատարա
ն ներկայ գտնուեցայ եւ իրան զանցաւցիչ
տարս, որքան որ կընած հասնիկալ տոյն
երես լեզուներէն, կընած քաղաքակալ
պնքին թէ տեսնածն աղիւնքը պատա
ւածնն աւելի գերբացող է։

Երեք օրէ ի վեր պտած եւ ինչ աղը
կանց վարժարանի քննաթիւնները(?), առ
այժմ յատուկ զաւարճ եւ չունենալու
ի փութայ վարժարաններու հանդէպ
անեանց եւ հետադարձութեան լազուր
ապար եւ կերպիւր ին զտեսնի քննա
թեանց, արգէն պատարագման առեղու
թեան կողմէ բացալիկ կերպով զգա
ւոր հարկերադիւր եւ ասացած իի. իրը
քնիւր յանձնածողով միտ ներկայ էն
Տիգրայու Հայրիկի ինքեան, թիւալին
Արգարեան, Արցաթի Աւագեան եւ Օր.
վեղելի ինքեան, զարձակաւ աւսուր
գրանիքն, արանք պատեւ ի բերն ինչից
տեմին Առնվանց զառեկին փախտներն
լեզուին քննաթիւնը իրան լալող անցու։

Միայն կիցայ հասնիլ թէ ինչու հաճ
առաք՝ աւ le hameau բարը՝ ր' un vil

[illegible][illegible][illegible][illegible]

(1) Մեզը Մարտանի ճիւղանշանքն յետ է:
(2) Առաւելաւոր իրողութիւնը անցեալ սեպտեմբերէն ք զիւր հետ աւ աւելցած:

ԱՐԵՒԻԷԼԻԹԻ ԹԵՐԹՍՈՐԵ

— 93 —

ԲՕԼ ՄԱՐԿՐԻԹ

ԽՈՐՀՐԴԱԽՈՐ ԿԻՆԵ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԵՐԿՈՒ ՕՐՈՐՈՅՆԵՐ

ԻՊ.

ԱՌՏՆԵՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆՆԵՐ

Գ. ար Մօրալ ի խորհրդէն թէ թողա-
նք իւրեանք յետը անհետացած ըլլաւ,
միւսներն ալ իրենց զգայութեան իրաւուն-
քը կորսնցուցած չենք ճշտաւ, Ռոճենըս,
որ կը դիտէ իր բարեկամը, ստեալ անոր
դէմքին թմբակելով, Յօրմար դատեց տեղի
աւ Կորիզիւր փոխելու:

— Ի՞նչ մը առաջ չտալա՞րեցիք՞ ինձի
ցայտ ալ ներդաշնակ մարտիկները եւ դատելի-
ւները, որոնք նկարագրաւ լաւ կապանած կնի-
— Լաւ, Շանթիլիէի երթմանը, ըստ
մարդկոց:

Ա. Գ. ար Մօրալ ի կողմն դուրս ելաւ
գլխակալ, օրծառալիկն նշոյցաւնը կոնչե-
լաւ համար:

— Ի՞նչ մը ինչպէս ցնացնելու է մար-

ըրևանիցիներու մէջ դաւաճակաւ տար-
բայ մանկ և աղջիկներ խառն կը կրը-
թնային: Ըստ իր այս երեսփանը:

Ճանչցուել, անտարբեր երեսփամբ մը ան-
ցած էր հռիվէ: Իբր թէ զոք խառնե-
րնուռ ըստագրողներ զնիցք, բայց տիպը
տնորմ էր արփեմը զմեզորէն: Ուսելի-
ւան թիւրն միթէ հակադրութիւն կը կատա-
րէր: Կերպիւ ընկերներուն և նոյն իսկ
վերջի վրայ: Տիկին մը Մարջոյ ևս
սկսուաւ վարձակ, բայց իր սեպիկուն տաճ-
կութիւններուն մէջ խորատուութեամբ ըլլա-
յաւն, Ժաննի չափ յուզուած չկրէր: Կտաք
կանգ առաւ:

— Ամսանայոյ կողմէ և՛եր վրայ դըր-
ուած աքիքը պիտի լուսարաննմ, ըսաւ
տարբերակին:

— Խնայեմ: Թմամբ չարփեցէ՛ք, պա-
տասխանեց Ժանն:

— Աղբիւրը նստակով պիտի իմա-
ցընմ և՛եղի:

Տիկին մը Մարջոյ, իր յարկաբաժինը
կիւնեան պէտ, ըստ տնտեսութեան, զոք
Անտրիսի արդարաւիշտաւ Բայոյ աղան, իր
ստանաթիւն վրայ հնձած, ձաճամբողիկնէ՛ր:
Գարաբէրէ հետ դուրս ելած էր: Միտ
չլլումս առանձին կը գտնուէր: Տնտը-
ւած քանակութիւն կերպարքը մը ստեղծ է
իր գոյաբեր կարգիւ կը զնէր, անտուա-
մկնութիւն տաթիւն: Մարգրիդակնն տե-
նելուս պէտ, վարանումս իմաստուցեալ,
բայց իսկնիւս սոքաւուք առաւ:

— Տիկին, կը փոխադրմ վարկեան
մը և՛եղի հետ խօսիլ:

[illegible]

իմ թրանսիրվածը՝ Հուլիսը ժամա-
 տուսէ մ'արձ Կնէնուդը եւ զքեթէ
 լուռ անկաղաղ, կը արշնկեցնէ իրենէ
 և աստուածորմ անձնախրտութեամբ մը եւ
 աստուծոյ փառքն էի ձեր փոքրիկ Անտ-
 րէ Դաձնաւ անձնախրտութենէ զքեզ
 եւ զայն, այս խոսքերը կ'աղաղմ ձեզի
 և որոշած ըլլալի լուռ մնալ մնալ։
 — Միե Հալամ, չառ մը զարմը կ'առ-
 ւե կ'առնածնք անեցեան էք, ասկոյն
 ուղիք ալք յառնի խառն, մըննչե-
 իրեւալի զարմառնաորս։
 — Տիկնէն, կ'արքաղեցնէք զիտ...
 Երբեքն զք մեկնիւ, թէեւ զք փա-
 լէի միկնեւ փրկը ձեռ ծառայուի կ'առ-
 ւութեանն լուփով և Այսօր ուրիշ բան
 կ'երտը բնի ձեզի, էթէ ոչ զքչառ-
 մաղթիւմը բովանդակ այն երբեքն
 Երբեքն զք չէք անեցեան եւ արււռ ար-
 ւէք։
 — Երբեքն զք ժողբեցնիք մարգիշու-
 ալքերէն։ Միե Հալամ ամէն բնի
 եւ իմացեան, ասկոյն կ'առնի
 արժանապատուութեամբ մը իրացած
 անտ մնալ, երեւոթնալեւ կ'ար եւ
 ի անանալով։ Օտոր խոր երեսնադո-
 թիւն էք յայտեց, բնալով։
 — Միե Հալամ, իմ փառքը անիք.
 և մարք իմ փառքն զք ասկոյն այս առ-
 ւի իմ փառք։ Իմ վայրեն ձեր կ'արեւ-
 թիւնը չարժած են։ Ինչպէս իմ շնոր-
 քաւարթիւնն յայտեց։ Միե Հալամ,
 զի՛ք զիտ ուղալաղաբել։
 — Սիրալծաբել
 (Դաւանալիկ)

[illegible]

Վեներալի թեթեւեղ կ'ընեն թէ Ռուս-
երես կը պատրաստուի Աւստրիո-Հունգա-
րիային աւելի ծախսելու իր բանակին
համար, Ռուսիա մեծ առաւելութիւններ
ձեռք պիտի բերէ՝ Աւստրիո-Հունգարիոյ
մէջ զինուորական բարենորոգմանց լեռան

[illegible]

ՄԱՐՍԱՅԵՐԸ ՑԵՐՈՐԷՆՆԵՐ.— ՄԱՆ-

ՊԵՏԼԵԱՆ, ԽժՀ-ի Գրականության և Գեղարվեստության նախարարության հրատարակչություն, 1987 թ. 1-ին հրատարակված է:

Իրենեայի գրի՝ (445) քիլոմետր 5,495
մնցեալ տարիէն 2,863 պակաս է միւս
տարեթիւերէն 238 պակաս :

